

Bejubeld rouwportret 'Gif' na zeven jaar in Fryslân te zien

Toneelstuk *Gif* viel meermaals in de prijzen en is al over de hele wereld te zien geweest. Toch beleeft het indringende stuk van schrijfster Lot Vekemans uit Appelscha deze maand pas zijn Friese première.

 Rianne Kramer

Leeuwarden | Regisseur Afke Toren van theatergroep Fjoer vindt het ook wonderlijk. Een jubeld toneelstuk dat onder meer de prestigieuze Taalunie Toneelschrijfprijs won en sinds 2009 al over de hele wereld te zien was - van China en New York tot Mexico en Duitsland, waar Vekemans zeer populair is - maar in eigen provincie nog volkomen onbekend is. „En ek bûten de provinsje. Foar sa fier ik wit hat allinnich NT Gent it yn Nederlân útfierd.” Het zegt volgens Toren veel over de blinde vlek van veel Nederlandse theatermakers. „Dy rjochtsje har gau op grutte nammen út de wrâldliteratuer. Wy binne der net sa goed yn om eigen keunstners te omearmjen.”

Zelf kenden Afke Toren en Baukje Stavinga, die de Friese vertaling van *Gif* schreef en samen theatergroep Fjoer oprichtten, het werk van Lot Vekemans ook niet. Toren stuitte op haar werk via een Duitse vriendin. Door haar ging ze het boek *Bruidsjurk uit Warschau* van Vekemans lezen. „Sa ûntduts ik dat sy ek toanielstikken skreau én yn Fryslân wenne.”

Gif is een indringend rouwportret van een man en een vrouw die elkaar tien jaar na hun scheiding weer ontmoeten, op de plaats waar hun enige kind begraven ligt. Reden: er is gif in de grond aangetroffen waar hun kind ligt en dat vraagt om een herbegraving. Hij woont in Frankrijk waar hij een nieuw leven heeft opgebouwd, zij woont nog altijd in hun oude huis en kan de gedachte aan een nieuw leven niet verdragen. Tijdens de paar uren die ze samen hebben, tasten ze elkaar af en proberen hun geschiedenis weer op elkaar te leggen.

Het is een zeer indringend en emotioneel stuk. Toren was meteen geraakt toen ze de tekst onder ogen kreeg. „It ferhaal oer it ferlies fan in bern, is in heftich kapstôk. Mar it wurdt brûkt om universele gefoelens út te wurkjen dy't eltsenien reitsje. Dat bard yn dit stik op treflike wize. Vekemans wit hiel goed alle emoasjes - ûnbegryp, woede, machteleashheid, flechtgedrach - te ferwurdzjen. It sit ticht op jo hûd.” De thematiek van elkaar niet kunnen bereiken en de consequenties die keuzes op je leven hebben, liggen Toren na aan het hart. „Yn in tiid weryn't alles fluch moat, wy minder tiid foar inoar hawwe en fuortrinne as it efkes tsjin sit,

Spelers Ineke Buma en Henk Kleefstra in de Friese versie van de voorstelling *Gif*; een intens rouwportret van twee mensen die hun kind verloren. Foto: Teatergroep Fjoer

Vekemans wit hiel goed alle emoasjes te ferwurdzjen. It sit ticht op jo hûd

fyn ik dy téma's tige wichtich.”

In de Friese vertaling van Fjoer wordt het paar gespeeld door acteurs Ineke Buma en Henk Kleefstra, in een intieme setting met maximaal vijftig bezoekers. Harpiste Marije Vijselaar zorgt voor de muzikale omljsting. Toren: „Muzyk hawwe wy der sels ynbrocht, om't ik dat sa goed pasjen fyn by dit stik.”

Afgelopen zomer zag Toren de Griekse vertaling van *Gif* in Athene, waar haar dochter woont. „Hiel bysûnder om it stik dêr foar it earst te sjen.” De tekst kende ze inmiddels uit

haar hoofd, dus de taal vormde geen probleem. „Dêr yn Athene seach ik dat wy de dûbele laach fan dit wurk goed oppakt hawwe. Dat de titel ek slacht op it gif yn harren relaasje dat der tsien jier ferlyn net útkaam en no wol en dat dit harren tichter by inoar bringt. Taskôgers sieten my triennen yn 'e eagen. Ik hoopje dat wy dat ek foar inoar krije. Dat it stik rekket.”

 Gif gaat maandag in De Trilker in Poppenwier in première en is daar op 28 november en 3 december nogmaals te zien